Сшиток 29. 1. січня 1923.

Ціна 15ц. 10 за $1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

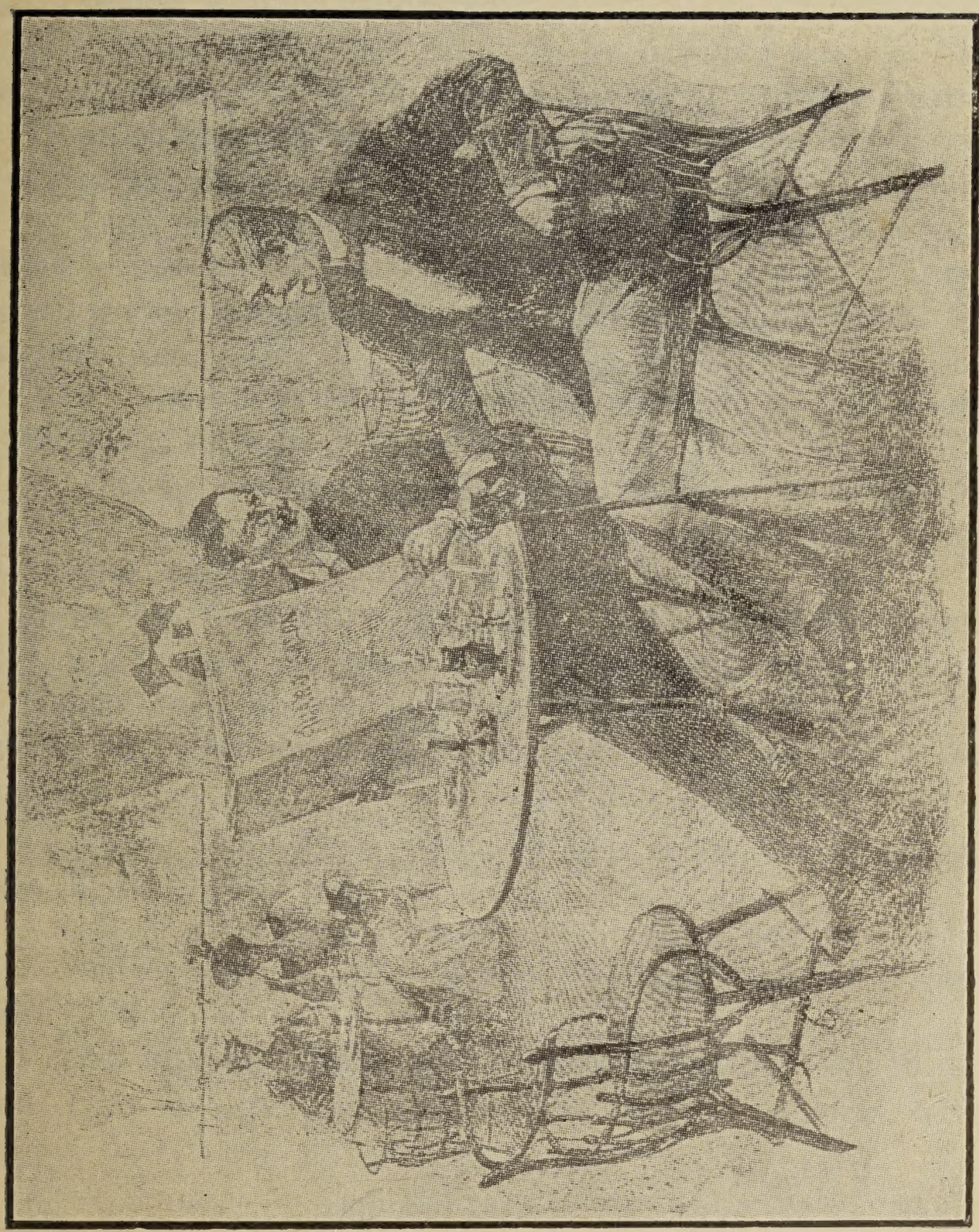

Будь осторожний — не треба звертати увагу людий.

— Чи ти його задля тої дївчини убив? — спитав, мірячи його скоса.

Тобі затиснув кулаки.

— О, я вже давно його ненавидів! Не перший се раз він менї влїз в дорогу! Але се вже минуло! Я побідив його й тепер возьму нагороду.

Підступив до дверий кімнати, де оставив Ільону. Альтунїс задрожав, бо циган і йому міг бути небеспечним!

Поки втворив двері, Тобі оглянув ся ще раз і дико зареготавшись, сказав:

— Твоє вино знамените, Альтунїсе! Кров моя розігріла ся й наче вогонь кружить у моїх бючках! Га, га, га! Тепер йду до своєї любки! Чого-ж так дивиш ся на мене? Чи ревнуєш, Альтунїсе?

Знова зареготав ся і втворивши двері до другої кімнати станув на порозї.

— Ось і я, моя дитино! Будемо голубити ся та цїлувати! — бовтав під впливом вина. — Чи вижидала ти мене?

Замовк нараз й широко втворив очі.

Де-ж би була його коханка? Ліжко стояло порожне — нїгде в кімнатї не видно було ясноволосої красавицї.

Нараз його погляд впав на відхилене вікно. Скричав розбіженим голосом і вибіг до Альтунїса, що в страху вичікував його.

— Вікно втворене — вона втїкла! А ти дав її нагоду втїкнути, ти старий мантїю! — кричав.

Альтунїс відступив. В його очах грізні вогнї заграли.

— Чи ти вдурів, Тобі? Я мав би бути сторожем твоєї дївчини? Чому-ж ти самий не стеріг її?

Тобі справдї дурів. Лице його змінилось не до пізнаня. Підняв затиснені кулаки, так немов старого хотїв на місцї роздавити.

— Убійнику — стережи ся!—грізно скричав Альтунїс.

Тобі кинув ся, немов то гадюка його вкусила. Його лице тепер зовсїм збіліло. Спустив підняту руку й скричав дико.

Але зараз замовк, а через хвилю в кімнатї трівала цїлковита тишина.

— Втїкла! Втїкла! — зойкнув циган. — А я вважав її моєю власністю!

Вдарив кулаком в стіл.

— Але мушу її здогонити! Вона певно ще недалеко.

Пігнав у двері, але зараз же вернув.

— Се безглуздє! Тепер в ночі нігде її не знайду! Зажду до рана а горе її, коли де злапаю!

Впав тяжко на крісло й спер голову на руки.

Альтуніс із жахом приглядав ся йому. Не уйшло перед його увагою, що хлопець здорово підпитий. Незабаром зісунулись йому повіки на очі і він кріпко заснув.

Тоді старий на пальцях висунув ся з кімнати та вийшов на подвірє. Збудив 18-літнього свойого сина, що спав у коморі й сказав:

— Вставай Данилку й запрягай коня! Поїдеш у місто!

За хвилю дав ся чути гнївний голос:

— Тепер, серед ночі, тату! Чи-ж не буде досить часу рано?

— Ні! Се мусимо сейчас зробити! — була рішуча батькова відповідь.

— Що-ж там такого, тату? — гаркнув.

— Ш-ш! Тихо! Завезеш ту дівчину, що цигани вчера вечером сюди привели, до Салиба! Він нам дасть за се не малу нагороду. Бачиш, Данилку, тут для нас знаменита нагода, то-ж не засипляй сьої справи, а спіши ся!

Хлопець, щось поворкуючи під носом, вернув у комору прибрати ся, а відтак пішов у стайню, коня запрягти.

Альтуніс же вернув до господи.

— Напишу лист до Салиба! — воркотів. — Шкода би дівчини для тих циганів, а у Салиба буде мати чудове житє, я же зароблю при тому бодай 1,000 п'ястрів!

Радіючи в душі, написав лист, і вийшов до складу, щоб Ільону збудити.

Рішив переконати її, що мусить звідси вибратись, щоб її Тобі тут не знайшов, зате він постарає ся віддати її в опіку старого приятеля, де знайде добрий схованок.

— Солониною ваблять миші! — підсміхав ся, йдучи зі свічкою до комори.

Але коли наближив ся у куток, де оставив Ільону, крикнув зі страху і станув мов задубілий.

Оглянув ся кругом — шукав. Де-ж дівчина моглаб бути?

Місце було зовсім порожне — Ільона десь пропала!

РОЗДІЛ XC.

УВЯЗНЕНИЙ.

Помимо найліпшої охоти Волдінґ не міг забути тої неприємної пригоди із шклянкою й веселий настрій трох товаришів був від тепер вже удаваний.

Незабаром підняв ся Олекса, бо хотів чимскорше відійти, щоб його хто в товаристві Волдінґа за часто не бачив і тому попращав ся з обома товаришами, що ще остали при вині.

— Будь осторожний, Волдінґ, коли до мене схочеш зайти! — стиха напоминав відходячи. — Не треба звертати уваги людий на наші зносини.

— Будь спокійний, мій хлопче! — насміхав ся Волдінґ. — Буду вважати, щоб не скомпромітувати ясно-вельможного князя Нелідова.

Олекса вдоволений йшов до дому. Його плян знаменито вдав ся й на час якийсь запевнив йому спокій перед Астою. Тепер вже без ніяких перешкод міг дійти до своєї цїли! Рішив також приспішити час весїля, щоб йому знова що в дорозї не стало.

— — — — — — — — — —

Тимчасом Леопольд Волдінґ сидів дальше із своїм приятелем Арном Мербахом, що так знаменито віддав роль тайного аґента, й оба живо заняли ся розмовою зчаста запиваючи.

Не могли зрозуміти загадочного становиска Олекси й прямо губили ся в здогадах, яким способом він діпняв княжої гідности.

— То вже треба мати особливе щастє! — ревнуючи, говорив Волдінґ. — Але нехай він вважає, щоб скоро не злетів із тої височини, бо се дуже непевне становиско!

Його товариш був того самого погляду і враз із Волдінґом розважував якби то як найбільше користи із того для себе добути.

Так живо заняті своїми балачками, не завважили, як від сусїднього стола якийсь старший мущина уважно їм приглядав ся.

Було вже дуже пізно та у каварні почало проріджувати ся, остав ще лиш Волдінґ із своїм товаришем та сей незнакомий чоловік.

Тодї сей послїдний приступив до Волдінґа й півголосом промовив:

— Прошу вас піти за мною, не звертаючи на себе уваги! Вже від години слїдкую за вами та зі стежного листу знаю, що ви є Олексом Рандовським, котрого за ріжні обмани давно вже шукають. Так не спирайте ся, а йдїть за мною!

Волдінґ жахнув ся, схопив ся із крісла й остовпілими очима вдивив ся в стоячого перед ним тайного аґента. Потім лиш злобно підсміхнув ся і кликнув, звертаючись до того чужого мущини:

— Га, га, га! Се певно невдалий жарт Олеся, що певно хоче мене настрахати. Беру се за жарт, мій пане! Прошу, сїдайте разом із нами, випємо шампана! Не дам, щоб ви менї сьогодня попсували настрій!

Се сказавши, наповнив шклянку й подав її тому незнакомому.

Але тайний аґент грізно глянувши, відіпхнув його руку.

— Дайте спокій із тими дурницями! — гукнув. — Не хочеть ся менї жартувати! Бачу, ви трохи під'охочені вином й тому не беру вам се за зле, але таки не дам ся вам обманити! Раджу вам бути більш розсудливим та йти за мною!

— Ха, ха, ха! — знова реготав ся Волдінґ. — Ваш товариш лїпше грає свою роль, як ви! Бодай не скидає так скоро своєї маски!

Наближив ся до незнакомого й взявши його під руки, хотїв силою посадити в крісло, але поліційний урядник згірдливо відіпхнув його і кликнув:

— Коли не перестанете дурачити, то силою вас возьму! Ще раз прошу вас, щоб ви спокійно йшли за мною. Се для вас самих лїпше!

Спосіб говореня й рішуча постава незнакомого застановили Волдінґа. Він поставив чарку на столї. Лице йо-

го поблїдло а в горлї щось задавило. Скоса глянув на незнакомого й тепер зрозумів, що із ним нема що шуткувати.

Однак Волдінґ не був таким чоловіком, що скоро охлявав. Він, на позір спокійно, глянув в лице незнакомого і спитав:

— Чи гніваєтесь, що я із вами так пошуткував? Бачите, я не хотів вас тим обидити! Ми забавлялись весело й менї видалось, що се мій товариш так пожартував.

— То ви дуже помилились, мій пане! — перебив йому урядник. — Маю приказ арештувати вас, а за що... ви самі хиба знаєте!

Волдінґ хвилю надумував ся, відтак заявив:

— Бачу, не остає нїщо иншого, як добровільно йти із вами, хоч дотепер ще не можу зрозуміти за що. Позвольте бодай заплатити рахунок.

— Прикликав кельнера й розплатив ся. Попереду же викинув із кишенї банкноти, що їх недавно тільки що отримав від Олекси, й незамітно посунув їх ногою по землї в сторону приятеля, а сей підморгнув до нього на знак, що гаразд зрозумів. Урядник же тих маневрів не добачив.

Після того Волдінґ отверто звернув ся до Мербаха й простягаючи руку на пращанє сказав:

— Добраніч, Арно! Розкажи нашому другови, що тут зайшло. Маю надію, що вскорі побачимо ся!

— Алеж, мій Боже, чомуж ти йому не скажеш, що ти не є Олекса... — дивував ся Мербах.

Волдінґ жахнув ся й дав знак товаришеви, щоб більше нї про що не допитував.

— Я готов йти з вами! — сказав до урядника.

Тайний аґент нерішучо споглядав то на Волдінґа то на його товариша. Остаточно кивнув на Волдінґа, щоб йшов вперед, і оба вийшли із винярнї.

На вулицї аґент недовірчиво споглянув на нього й остеріг:

— Тільки не пробуйте втїкати, бо се моглоб мати дуже злі наслїдки для вас!

— Алеж не обавляйте ся! — зареготав ся Волдінґ. — Навіть не думаю про се!

Йшов мовчки побіч урядника, а в души у нього здій-

малась буря. Не прочував, що сей вечір, в початках так веселий, так сумно закінчить ся. Тепер доперва пригадав собі розбиту чарку й був лихий самий на себе за свою необережність.

На час якийсь він приняв був імя Олекси, а се після того, як втік був із грішми, вкраденими у Солмсберґа, і коли йому ходило о се, щоб під прибраним іменем зазнати більше вольностий.

Через свою легкодушність стратив вкрадені гроші так скоро, як їх придбав, й тоді обманював, кого попав, щоб втримати себе при житю.

Так йшло довший час, а Берлїн опустив аж тоді, як під ногами стало все усуватись.

Для нього було се дуже зле, що під сим іменем його приловили бо надіяв ся, що тепер на довший час дістане ся до вязниці.

Але що поможуть тут всякі жалї? Мусїв погодитись із сим, й радів бодай, що перехитрив урядника й гроші вратував. Був певний, що Мербах гроші переховає та після звільненя із вязниці за певною винагородою назад їх віддасть.

Після якогось часу Волдінґ по сходах увійшов до будинку поліційного уряду. Насупив ся, бо знав, що не скоро звідтам видобуде ся.

— — — — — — — — — —

Олекса спокійно спав в ночі, не прочуваючи яка то немила пригода стрінула його помічника.

Вставши другої днини рано, мимохіть мусїв всміхнути ся, згадавши про підступ, яким, при помочі Волдінґа та Мербаха, позбув ся Асти.

Чи вона вже вернула до Солмсберґа? Може якраз тепер журить ся й плаче над його недолею, підчас коли він тут в рожевих снах цїлу нічку перебув?!...

Подзвонив на льокая, щоб поміг йому вбрати ся і всеж таки дальше роздумував про пригоди минулого дня.

Поснїдавши, приказав осїдлати коня, коли се другий послугач увійшов з листом.

— Післанець ожидає відповіди! — сповістив льокай.

Олекса, глянувши на адресу, так змішав ся, що мусїв відвернути ся, щоб не зрадити перед послугачем своєї трівоги.

— Привести сюди післанця!

Послугач відійшов й за хвилю на порозі станув Арно Мербах.

Олекса підбіг напроти нього із легким окликом здивованя:

— Що стало ся, чоловіче? Як ти виглядаєш? Тобі, видно, вчерашній вечір не вийшов на добре!

— Ах се чортова робота! — кликнув Арно із гнівом, прямо падаючи на крісло. — Колиб ми були вийшли враз з тобою, не булоб трафило ся Волдінґови таке нещасте!

— Не говори так голосно! — остерігав Олекса, вказуючи рукою на двері. — Моглиб нас підслухати! Скажи мені найперше, що стало ся? Дотепер ще сього не можу зрозуміти!

Мербах розповів йому тепер про увязнене Волдінґа все з найменшими подробицями.

— Але за що його увязнили?

Коли йому дальше Мербах розповів про арештоване Волдінґа під іменем Олекси Рандовського, молодий чоловік аж підскочив із гніву.

— Фатально! — крикнув. — Чи той Волдінґ здурів? О, аж тепер я здогадав ся, до чого той гольтіпака зміряв! На разї не потребую нічого обавляти ся, бо мене тут під иншим іменем знають! Хто однак може відгадати скілько то неприємностий можу ще потерпіти з тої причини!

Нехай же він тільки покаже ся менї перед очі, розмовлю ся тодї із ним! — заскреготав зубами, відгрожуючись.

— Які причини арештованя подав урядник? — допитувавсь дальше Олекса.

— Якісь ріжні обмани! — сказав Мербах. — Волдінґ був зовсїм рівнодушний і спокійний; мав ще настілько холоднокровности, що підсунув менї гроші, щоб їх при ньому не знайшли!

— Ах у нього так все буває! — з гнївом сказав Олекса. — Сей не так скоро дасть ся вивести із рівноваги. На разї можеш жити із процентів від тих грошенят! — додав із глумливою радістю. — Бо йому не так легко добутись звідтам!

Мербах скоса глянув на Олексу.

— Добре тобі сміяти ся! — воркнув з гнївом. — Си-

диш собі тут серед достатків й глузуєш із нас бідаків, що не маємо такого щастя, як ти!

— Починаєш вже як Волдінґ! — крикнув злісно. — Що вас обходить моє щастє? Кождий нехай свойого носа пильнує.

Але оставмо се — додав — я хотів тобі відплатитись за вчерашну прислугу! Думаю, що придалоб ся тобі троха гроший?!

Мербах хитро всміхнув ся. Осягнув се, за чим сюди прибув, далеко скорше скорше, як сподівав ся.

Олекса приступив до бюрка, вибрав із шуфляди кілька банкнотів й подав їх Мербахови.

— Але ти ще не скінчив, Арно! — сказав. — Якже Волдінґ поступив?

Мербах розповів йому як рівнодушно він приняв арештоване та що лиш троха намагав ся переконувати урядника, що він не є Олексом Рандовським.

— Вірю йому! — підсміхав ся псевдо-князь. — Він радо ховаєть ся під моє імя, бо моя минувшість не сплямлена такими справками, як його. Колиб же в часі розправи викрило ся, що він не є Рандовським а Волдінґом, то моглоб се для нього ще гірше скінчити ся.

Олекса в подражненю проходжував ся по кімнаті, було йому якось дуже немило.

Нараз звернув ся до свойого союзника.

— Арно, ти мігби мені ще чим прислужитись! Мені ходить о се, щоб Аста знова не влізла мені в дорогу. Так треба, щоб вона була переконана про моє увязнене, бо лиш тоді буду мав спокій, коли вона буде певною, що я у вязниці й не зможу втікнути від ньої. Ти, найліпше, в перебраню за аґента з'явиш ся у ньої й пригадаєш дещо із її минувшини!

При тій нагоді згадай її що мене жде бодай рік вязниці, а старай ся її так переконати, щоб я не потребував обавляти ся її нахабства.

Мербах злобно підсміхнув ся. Зрозумів тепер причину його щедрости; він вже згори хотів собі запевнити його услужливість.

Надумав ся хвилину і сказав коротко:

— Гм! Зроблю се, чого бажаєш, але воно не так легко піде! Чейже ти самий знаєш як хитрою є Аста та як тяж-

ко буде замилити їй очи! А однак рішу ся на всякий труд, щоб своє завдане сповнити, але числю на окремішну винагороду від тебе за се!

Олекса зморщив чоло, але відповів спокійно:

— Про мене! Коли добре справиш ся, то гаразд тебе нагороджу! Тепер же йди, бо не маю часу! Мушу конем їхати і не маю часу до страченя!

Мербах знова всміхнув ся злобно і сказав:

— Вибачайте, ласкавий князю, що я вам цінний ваш час забрав!

Потім додав, із ревнивістю глянувши на нього:

— Дійсно, я-б самий бодай на час хотів побути на твойому місці, Лесю! Воно дуже приманчиве!

Лице Олекси захмарило ся. Подав товаришеви руку на знак, що хоче його чимскорше позбути ся, а Мербах, порозумівши се, воркаючи щось під носом, вийшов.

Олекса аж лекше відітхнув, коли двері за ним замкнулись.

— От, чортова справа! — воркнув із гнівом. — Ся поява Волдінґа може мені тут немало шкоди наробити! Тепер мушу приспішити час мойого вінчаня з Єленою!

Глянувши ще раз в зеркало, подзвонюючи кільцями в запятках, зійшов в долину на подвірє, де його вижидав парубок із конем.

В кілька хвилин пізнійше виїхав із подвіря з веселим лицем, а нікому навіть через думку не пройшло, яка страшна буря йому грудь розпирала та як земля йому із під ніг обривалась!

— — — — — — — — — —

— — — — — — — — — —

Підчас коли поїзд гнав ся селами та полями, Аста, спершись об подушку, роздумувала про чоловіка, що почував до ньої таку велику та безкористну любов, що задля ньої зрік ся і маєтків і високих достоїнств!...

А тепер його вязнили та може літа цілі буде мусів перебути в темниці!...

І залила ся гіркими сльозами, не звертаючи навіть уваги на товаришку своєї подорожі.

Коли нарешті осягнула ціль своєї подорожі й непевним ходом вийшла із поїзду, то здавалось їй, немов малаб впасти із трівоги та болю.

Трівало се досить довго, поки знайшла повозку, що відвезлаб її на замок до Солмсберґа.

Байдужо сперла ся об подушки повозки й замкнула очі. До всього стала рівнодушною від хвилї, коли вже була близькою цїли своїх душевних бажань і так нагло з вершин свойого щастя злетїла в пропасть.

Злїзла з повозки ще добрий шмат дороги перед замком й пішком пішла дальше.

Була так занята своїми думками, що навіть не доглянула світла у вікнах свойого чоловіка.

Не надїяла ся ще його повороту, бож він виїздив на кілька днів, й нїщо злого не прочуваючи йшла до своїх кімнат.

На сходах стрінула послугача, що на її вид кликнув здивований:

— Слава Богу, що ласкава панї вернули...

Не скінчив, бо втворили ся нагло двері та вийшов ґраф Солмсберґ.

Аста, побачивши його, змішалась; в голові її закрутилось і булаби на землю впала, колиб був слуга її не підтримав.

— Асто — се ти? — кликнув ґраф, обіймаючи напів вмлїваючу жінку.

Кивнув на послугача, щоб відійшов й підвів свою жінку на гору.

Увів її до своєї кімнати, освітленої та огрітої.

Аста, напів обезтямлена, впала на крісло. Се, що застала вже свойого чоловіка в дома та що тепер викрила ся її поїздка із дому без його відома, зовсім вивело її з рівноваги.

Солмсберґ в подражненю ходив по кімнатї й прикусував уста. Слїд було, що лиш обезсилене Асти здержувало його від докорів та догани.

Нарештї спинив ся перед нею й промовив тремтячим голосом:

— Що се має означати, Асто? Де ти перебувала?

Аста затремтїла й закрила лице руками.

— О, Боже! Щож мала йому сказати?

Не вміла знайти відповідного викруту й тільки зойкнула із болю.

Ґраф дурів зі злости, коли дізнав ся, що вона в часї

його неприсутности вибралась на якусь тайну прогульку. Коли про се від слуг дізнав ся, мов божевільний вганяв по кімнатах й прямо не міг очутитись.

Рішив був вже другої днини вибратись пошукувати за ньою, але не міг відкрити ніякого сліду, кудиб то за ньою пуститись.

Нараз пізно в ніч вона являєть ся й не може пояснити чому й куди виїздила із дому.

Ґраф затискав кулаки зі злости і сверлував її пронизуючим поглядом.

— Асто, чому не відповідаєш мені? Чи ти не чула мойого питаня? Як маю собі пояснити твій поступок? Скажи мені де ти була?

Але вона все ще тремтіла й не могла здобутись хоч одно слово промовити.

— Справді, самий не знаю, що думати про се! — гірко дорікав ґраф. — Твоє поведенє мене обурює!

Нарешті прийшла її до голови щаслива думка. Рішилась знова замилити йому очі. Ніяк не повинен дізнати ся, де й за чим виходила!

Підняла ся із сидженя й крізь сльози глянула на нього.

— Еґоне! — сказала. — Слова твої мене дуже зажурили й тяжко кривдять, а коли дізнаєш ся, чому я потайки оставила замок, то жаль тобі стане, що так строго зі мною обійшов ся!...

Твої підозріня що-до мойого батька глубоко мене діткнули й нераз цілими ночами я ридала над тим, що вважаєш його здібним допуститись такої підлоти. Ся думка не давала мені супокою! Я рішила доконче дізнатись, що стало ся із моїм батьком та як малась справа із тими 30 тисячами!

Коли ти лиш згадав про свою подорож, прийшло мені на думку, щоб час твоєї неприсутности ужити на доходженя що до свойого батька!

Але з сьої утяжливої виправи я вернула без пожаданих відомостий — й додала жалісним голосом — а на довершенє тих неповоджень, застала я тебе вже в дома. Ся твоя несподівана присутність так вивела мене із рівноваги!

О, Боже! — заридала. — Скілько то я витерпіла й

намучила ся в часї тої подорожі, що до того ще остала без нїяких успіхів!

Почала так сердечно ридати, що аж ґрафа сим зворушила. Але, коли-б він був знав правдиву причину тих жалїв, то бувби зовсїм инакше поступив із ньою.

Поборюючи свій гнїв, почав її потїшати й тільки докоряв їй, що без його відома се вчинила.

— Щоб се більше вже не повторило ся, Асто! — закінчив. — Ти не повинна мати нїяких тайн передімною!

Аста раділа в дусї, що її так добре вдало ся його підійти й заспокоювала ся постепенно.

Вдавала, немов би то була дуже змученою та виснаженою, чим розбурхала співчутє у ґрафа до того степеня, що гнїв почав його зовсїм опускати.

Приказав огріти її кімнати й приготовити вечерю, й незабаром обоє сиділи при столику в приємно огрітій гостинній.

Перед увагою ґрафа не уйшло, що Аста тремтїла та що лице її було смертельно блїде. Доглянув також, що вона путала ся в розмові та очі спускала в низ — але те все приписував змученю та неповеденю в пошукуванях.

Аста аж тодї лекше відітхнула, коли нарештї знайшла ся у своїй кімнатї й не відчувала вже більше допитливих ґрафових очий на собі.

Положила ся, а замкнувши очі знова могла без перешкод думати про того, до котрого її серце так живо било ся!

Безсонно перевела ніч. Не могла забути хвилї увязненя Олеся й кілька разів голосно ридала. Але ґраф кріпко спав й того не чув.

Другої днини пішло все, як звичайно.

Ґраф знова був ввічливий та услужливий для своєї жінки, Аста же все скаржилась на велике змучене та сим вибрехавшись, остала у своїх кімнатах, щоб тим свобіднїйше могла думати та у мріях своїх голубити Олеся до якого цїлою душею припала. Роздумувала про се, як би то освободити його із вязницї, хоч знала згори, що се не можливе до здїйсненя.

В два днї після її повороту, ґраф забажав виїхати з ньою конем на проїздку. Але Аста відпросила ся змученем. Була вдоволеною, що могла самою остати та без

перешкод роздумувати про Лесика.

Аж лекше відітхнула, коли заглянула, що ґраф самий поїхав, й звільна почала проходжувати ся по кімнаті.

Після якої пів години увійшла покоївка й подала їй візитну карточку. Назвиско на карточці було їй зовсім чуже. Хотіла вже відказати принятя, коли се обняв її враз якийсь дивний неспокій і вона приказала покоївці впровадити сього незнакомого до сальону.

Коли після кількох хвилин увійшла туди, побачила середних літ чоловіка, якого остре лице та колючий погляд дуже немило її діткнули.

Наближив ся до ньої із поклоном і спитав, чи має приємність бачити перед собою ґрафиню Солмсберґ.

Аста лиш з трудом закрила свій несупокій.

Рукою вказала на крісло, але незнакомий не зважав на се а стоячи перед ньою, почав здавленим голосом:

— Приходжу в дуже немилій справі, пані ґрафине! Перед кількома днями бачено вас в товаристві якогось то Олекси Рандовського, а що властям дуже залежить на сьому, щоб роз'яснити деякі темні справи в житю його, як рівнож і вашої минувшини, так маю приказ арештувати вас, пані!

Се сказавши, розіпняв плащ і представив ся як тайний аґент.

Аста збіліла й неясний свій погляд вліпила в нього — відтак нагло із жахливим криком впала без тямки на крісло.

РОЗДІЛ XCI.

ОПУЩЕНА НАРЕЧЕНА.

— Ево, відстав на бік ту робітку! Вже темно й псуєш собі очі!

Молода дівчина, що сиділа при вікні похилена над вишивкою, здрігнула ся, почувши сю пересторогу й від-

ложила на бік свою робітку.

— Ваша правда, мамо! — шепнула зітхнувши. — Мушу шанувати очі, бо вони й так довголітньою працею сильно надірвані.

Се сказавши, сіла коло ніг старої жінки й біляву свою головку притулила до її колін.

Рука старенької чутливо спочала на її волосю, а з уст понесло ся легке зітхнене.

Нараз молода дівчина, піднявши живо голову, відозвала ся:

— Мамо! У мене був на причуд гарний сон! Я бачила Ерика, всміхненого, як говорив: Будь мені вірною — витрівай, я верну незабаром — все гаразд буде!

А коли так говорив до мене, мамо, лице його сіяло, а очи наповнялись сльозами радости!

— Що за гарний сон! — кликнула старенька. — Але-ж се тільки сон!

Молода дівчина стрепенулась й лице закрила руками. Думками перенесла ся в минувшість й згадала минуле щастє!

Шість літ проминуло від хвилї, коли її любчик вбіг у кімнату й кріпко притиснувши до грудий сказав:

— Мушу тебе оставити, моя дорогенька, хоч менї се тяжко приходить! На якийсь час мушу виїхати за границю, бо я мав двобій, що може мати для мене дуже прикрі наслїдки!

Не плач, Ево! — потїшав її. — Я верну й будемо щасливі! Лиш будь менї вірною!

Як живо пригадувала собі ту хвилю! Як кожде слово вбило ся її в память...

Розлука із милим була незвичайно тяжкою для ньої. Прочувала, що довгі літа його не побачить й серце з жалю стискалось.

А коли її оставив, притьмило ся соняшне дотепер її житє.

Найкращі свої літа перевела на безнастанній працї та старанях для старенької матері.

Мала 18 літ, коли її любчик оставив, а здавало ся їй, що се вже цілі віки від тої хвилї минули.

В перших лїтах отримувала ще від нього листи, в яких запевнював про любов та вірність до ньої, а ті віст-

ки були одиноким її щастєм.

Потім знагла все урвало ся. Навіть не знала де він тепер обертаєть ся та чи ще жиє!

Зітхнула тяжко на думку про ті довгі літа ожиданя та смутку. Змарнувала найкращі свої літа надіючи ся на його поворот, але надармо!

— Ево — чи ти знова плачеш? — дав ся чути лагідний голос старенької.

Ева підняла голову, а поспішно втерши очі рукою, на позір спокійно відповіла:

— Ні, мамочко! Я не плачу! Може би засвітити лямпу, щоб я могла дальше робити?

— Робити? — сумно повторила мати. — Правда, що ти нїщо другого не знаєш, крім праці! Се твоя одинока розрада!

— О, не кажіть так, мамочко! — кликнула молода дівчина, чутливо обіймаючи її. — Чи-ж ваша любов не є потїхою та підпорою моєю?

— Бідне моє дитя! — зворушено шепотіла старенька й ще сердечнїйше притиснула її до себе.

Так через якийсь час прямо забули ся в щирому обнятю.

Нараз вивинула ся дівчина із матірних обнять й вибігла до другої кімнати по лямпу.

Старенька глубоко зітхнула й потерла чоло рукою. Її дуже се боліло, що молодість її дитини так марнувала ся та що вона все ще невірного свойого коханця оплакувала а про ніяке щастє із другим й чути не хотіла.

Подумала про свою близьку смерть. Що-ж тоді станеть ся із її безборонною дитиною?

Вона остане не лиш без опіки, але й без ніякого матеріяльного забезпеченя, бо бідна старенька жила з маленької вдовиної пенсії, а крім сього ніякого майна не мала.

Тепер ще Ева могла працювати — але що вона зробить, коли очи відкажуть послуху й коли матірня пенсія не вистане?...

В туж хвилю увійшла молода дівчина із лямпою в руках і поставила її на столї, Світло впало на бліде, симпатичне її лице, з великими, темними очима та шляхотними чертами.

Погляд матері спочав із подивом на своїй донечці-красуні і вона знова зітхнула.

Вже кілька разів моглаб була одружитись, бо краса її неодного чесного мущину до себе манила — однак вона остала вірною молодечій своїй любові і рівнодушною була до всього иншого.

Якжеж сердечно всміхала ся вона тепер до своєї матінки, присуваючи її фотель близше до стола.

Пані Вернер зітхнула, бо знала скілько то з'усиль Еву коштує, щоб бути веселою лиш задля своєї матінки.

Молода дівчина взяла ситко із гафтом з вікна й пильно дальше працювала.

Очи старенької спинили ся на ніжному личку доні, а серце її переповнилось бажанем, щоб вдало ся якомусь чесному молодцеви здобути серце Еви й одружитись із ньою.

Хтось постукав у двері. На порозі станула Евина подруга, бліда, струнка дівчина.

— Я так і думала, Ево, що знова застану тебе при праці — а я так бажала, щоб ти могла піти зі мною до театру. Сьогодня грають дуже веселу штуку й ми насміялиб ся доволі!

— Йди, Ево! — просила мати. — Розвеселиш ся!

Ева, зітхнувши, відставила роботу й привитала подругу.

— Ні, Белю! — відказала, заперечуючи головою. — Не можу йти з тобою, бо сю роботу я приобіцяла покінчити на завтра!

— Ах, що там! Чоловік чейже не жиє лиш задля праці! Треба-ж часами повеселити ся! — переконувала її подруга. — Ходи зі мною, Ево! Ти-ж чейже знаєш, що й мені самій не буде так весело, як з тобою!

Ева благаючим поглядом подивилась на свою подругу

— Підемо другим разом! Дійсно, сьогодня не можу!

Беля замовкла, а пані Вернер почала про щось друге говорити, щоб сю немилу розмову покінчити.

— Вчера, був великий пир у князя Нелідова! — знова почала Беля. — Моя кузинка шила сукню для молодої княжни! Кажу тобі, Ево, се була на причуд гарна сукня!

Глянула на подругу й прямо жахнула ся смертельно

блідого лиця. Гафт випав із тремтячих рук дівчини, що остовпілими очима вдивила ся в лице Белї.

— Що тобі є, Ево? — питала журливо Беля.

— О, нї, нїщо! Говори дальше! — просила Ева. — Чейже знаєш, що так радо прислухуюсь твоїм оповіданям про балї!

І думками Беля знова була при гарній сукнї молодої княжни.

— О, колиб ти бачила сей на причуд білий шовк із срібним вишитєм! — кликнула у захватї. — Моя кузинка сама ходила до княжни, щоб їй допомогти при вбираню й, коли-б зайшла потреба, поправити дещо!

— Чи гарною є княжна? — спитала Ева, так мов знехотя.

— Так, вона гарна! Кузинка розповідала менї, що в коротцї вона має заручитись із своїм кузином!

Ева знова взяла ся до роботи й не доглянула допитливих очий матері.

— Із кузином? — спитала, дух запинивши в собі. — Хтож він такий?

— Но, той молодий князь, Ерик Нелїдов, що недавно повернув із заграницї!

Ева змінила ся нараз. Підняла ся і розпучливим голосом крикнула:

— Нї, Бельо! Се неможливе! Ерик Нелїдов ще не вернув!

— Алеж так, Ево! Я-ж сама бачила його й коли захочеш, то також кождої днини зможеш його бачити, коли він з княжною Єленою, своєю кузинкою та нареченою виїздить конем на прогульку.

Лице Еви смертельно збіліло, руки опустились — вона повалилась без тямки.

Панї Вернер у великому страху підбігла й наближилась до своєї донї.

— Бідне дитя! — шепотїла притискаючи її до грудий, а очи сльозами заходили.

Беля також підбігла до ньої й дивилась то на матїр то на дочку, нїчого не розуміючи. Хоч, що правда, вона також чула, що Ева мала давнїйше якісь зносини із князем Нелїдовим, але думала, що се лиш безпідставний наклеп.

Се зніяковінє Еви а відтак обезтямленє, дали її нагоду пізнати, що давна любов в серцю молодої дівчини ще не завмерла та що се вістка про наглий поворот невірного коханця так її глубоко вразила.

Коли же нарешті Ева прийшла до свідомости, Беля, звиняючись ріжними справами, попращала маму й доньку й вийшла з кімнати.

Ева відітхнула свобіднійше й ще сильнійше притулилась до матері.

— Вспокій ся, моє дитя! — благала її пані Вернер, сильно зворушена. — Хто знає, чи се правда!

— Так, мамо! Се мусить бути правдою! — кликнула. — Беля сама бачила його із нареченою! О, мій Боже, колиб мені хто давнійше був сказав, що Ерик має другу наречену та що він забуде про мене!...

О, мамочко! Ви одні знаєте як моє серце за ним тужило, та як в його вірність та поворот до мене я вірила! А тепер — я мусіла почути, що він давно вже забув про мене!

Сих зворушень було за много для немічної дівчини. Погинала ся під їх тягаром!

Надармо потішала її пані Вернер. Ева майже недочувала її слів. Сиділа з широко втвореними очима на свойому ліжку й цілу ніч очий не заплющила.

Біль нещасної дівчини не мав границь. Хвилями пані Вернер обавляла ся, що її дочка сього не пережиє.

Другої днини з ранку Ева схопила ся з ліжка й бігала по кімнаті із заложеними руками.

Пані Вернер гірко плакала.

Коли обі мовчки сіли до сніданя, Ева нагло підняла голову й майже не переводячи дух говорила:

— Мамо! Мушу доконче його бачити й переконати ся, чи він дійсно міг мене зрадити! Хвилями здаєть ся мені, що роблю йому велику кривду своїми сумнівами та підозрінєм, а тоді якийсь внутрішний голос, немов кличе до мене: „Ево, він тебе не відцурав ся!"

Хочу покінчити із тими думками й сьогодня ще старатись му побачити князя із його судженою, мамочко!

Пані Вернер неспокійно глянула на свою дочку.

— Не роби сього, Ево! — просила. — Ти не спала цілу ніч й таке подражненє моглоб тобі пошкодити! Те-

пер мусиш дуже шанувати ся, а доперва коли прийдеш до сил, зможеш щось почати!

— Ні, ні, мамо! Не сперечуйте мені, бо я скорше не заспокою ся, поки його не побачу! — просила Ева. — При тій нагоді віднесу свою роботу й перейду ся Королівською вулицею, де ранками найживійший рух буває.

Беля впевняла її, що там кождої днини можна його стрінути із нареченою, тож вона була певною, що їй пощастить стрінутись із ним.

Скоро підняла ся від стола, бо куска хліба не була в силї проковтнути.

Коли почала перебирати ся до виходу, пані Вернер ще раз приступила до ньої стараючись її відмовити від сього.

— Коли доконче хочеш йти то й мене бери з собою, дитинко! Обавляю ся, що ти ще впадеш десь на дорозї!

Ева радо на се пристала.

Після якогось часу обі проходили людними вулицями, зміряючи до складу, для якого Ева вишивала всякі річи.

Задержала ся там досить довго, бо брала нову роботу, а коли вертала, була вже одинайцята година.

На Королївській вулиці був незвичайний рух. Одна за другою гнали повозки аристократичних родин, а в алеї для їзди кіньми вганяли ся офіцири та молоді шляхтичі на чистої раси кониках.

Мати з дочкою пішли в поздовж алеї й присїли на лавочці.

Ева так страшно поблїдла, що мати поважно обавляла ся об її здоровлє.

Молода дївчина сидїла мовчки й уважно приглядала ся людям, що проїздили в повозках та на конях. Так тим заняла ся, що й зовсїм забула про матїр.

Недалечко від них сидїли також дві панї, що живо цікавили ся проїзджаючими.

Нараз старша жінка крикнула, вказуючи рукою в сторону наспіваючого товариства:

— Гляди! Ось, старий князь Нелїдов із своїм братанком та дочкою!

Говорила се так голосно, що Ева зачула й схопилась

на рівні ноги. Доперва пані Вернер потягнула її знова на місце побіч себе.

В першу хвилю нічого не могла побачити, бо очи мракою зайшли. Доперва по декількох хвилях знова глянула в сторону над'їзджаючих й тоді легко вже могла їх розріжнити.

Побачила їдучу на кони молоду даму, помежи двома панами, одним старшим, а одним молодшим. В молодшому Ева догадувалась Ерика, таж дама була їй зовсім чужою.

Очима впила ся в молодого князя Нелідова й скрикнула жахливо:

— Мамо, мамо! Се не є Ерик!

Пані Вернер уважно глянула на нього й, обнимаючи дочку, шепнула:

— Твоя правда, моя доню! Й мені видаєть ся він чужим. Не забувай однак, Ево, що се вже шість літ як ми його бачили, а сей час може неодного змінити!

— Ні, мамо! Не так дуже! Я-б його очий ніколи не забула! А сей молодий пан, що їде побіч тої дами, здаєть ся мені зовсім чужим й не розумію, як можуть його вважати князем Нелідовим.

Тимчасом їздці проїхали зараз побіч їхньої лавочки й очі молодого князя мимохіть спинили ся на обох сидячих там женщинах. Але вираз його лиця чі троха не змінив ся.

Ева знова затремтіла й, хватаючи матір за рамя, шепнула:

— Чи пізнаєте тепер, мамочко, що се не він? Ерик не міг би так байдужно глядіти на мене, ніякого зворушеня не зрадивши!

Пані Вернер нічого на се не відповіла. Для ньої також було се загадкою.

Нараз схопила ся Ева і, поки ще пані Вернер змогла її в сьому перешкодити ,приступила до лавочки, на якій сиділа стара пані.

—Даруйте мені, хочу вас про щось поспитати! — звернула ся лагідно до старої дами. — Чи се дійсно був князь Ерик Нелідов, той молодий чоловік, побіч тої панни?

— Так є, панночко! А ся молода дама, се його кузин-

ка та наречена, княжна Єлена Нелїдов! Правдоподібно незабаром має вже бути їхнє весїлє!

Молода дївчина затремтїла й зойкнула:

— Се-ж бути не може!

Побачивши однак, що сим зрадила себе, скоро вернула до своєї матері.

— Що-ж ти зробила, Ево? — спитала стрівожена мати.

— Я хотїла переконати ся, чи се справдї князь Нелїдов й ся дама потвердила се. Але якийсь внутрішнїй голос мене остерігає, що се таки не він!

Панї Вернер потягнула розгорячковану дочку за собою до дому; вона-ж сама не знала, як перейшла ту дорогу.

Несвідомо майже здіймила з себе капелюх і плащ й непорушно станула коло вікна. Очи спустила вниз й лиш дрожаня лиця зраджували її внутрішнє зворушенє.

Нарештї панї Вернер приступила до своєї дочки, на вид якої серце її кровю заходило.

— Ево, не думай так богато про се, бо ще здоровлє підорвеш! — просила мати. — Мусиш стримувати себе й заспокоїти а тодї зрозумієш, що мущина в протягу шести лїт дїйсно може змінитись не до пізнаня!

Ева з гнївом схопила ся й горячо кликнула:

— Нї, мамо! Тут мене вже не переконаєте, бо Ерика Нелїдова я-б серед тисячів пізнала! Голос мойого серця напевно не обманив би мене! Говоріть що хочете, мамо, але сей молодець, що сьогодня рано їхав побіч княжни, не є Ериком Нелїдовим!

І не відступила від своєї думки мимо переконувань матері.

Вспокоївшись троха, сїла до працї, а ум її тільки одною думкою був занятий:

— Як хтось другий поважив ся виступити під іменем Ерика?

Панї Вернер з великим несупокоєм глядїла через кілька слїдуючих днїв на свою дочку.

Ева дальше працювала так пильно, як передше й однаково все була солодкою та ввічливою супроти своєї матері, але на її личку слїд було потайну, глубоку журбу.

Звичайно із ранку відносила скінчену роботу до скла-

ду, шукаючи рівночасно нагоди, щоб стрінутись ще із тим молодцем, якого загально тут вважали князем Ериком Нелїдовим.

Коли однак повертала із таких проходів, все більше була пригнобленою, чим попереду, а мати прямо попадала в розпуку, дивлячись на се.

Коли часами у вечірню годину сиділи разом й розмавляли, вона нераз розпочинала говорити про се, що її мучило в день і в ночі.

Пані Вернер нераз в пізну ніч чула розпучливий плач своєї дочки.

— Не може се так дальше йти! — думала тоді.

Ева ниділа з кождим днем, а пані Вернер, що в своїй дочці мала одиноку підпору і щастє, прямо не могла на се дивитись!

Одного вечера, поки ще Ева засвітила, щоб взятись до дальшої роботи, обі почали розмавляти про князя.

—В останньому часї я часто його бачила — дав ся чути слабий голос Еви — але чим частїйше його стрічаю, тим більше переконую ся, що се якийсь чужий, приблуда!

Ох, мамо, мамо! — зойкнула в розпуцї. — Менї так дуже сумно! Колиб хоч можна знати, що є з Ериком, та чому якийсь чужий під його іменем виступає!

Я вже часто роздумувала над сим, щоб піти до старого князя Нелїдова й розказати йому про мій здогад. Але не стає менї відваги — додала, сумно спускаючи голову вниз — князь готов мене не допустити до себе, або взяти за якусь божевільну!

Пані Вернер не знала, що на се відповісти. Не могла впевнювати своєї дочки в таких думках, бо думала, що дійсно її там не повірять!

Нараз хтось постукав у двері і до кімнати увійшов високий, ставний мущина.

Обі жінки жахнувшись підійшли до новоприбувшого.

— Чого ви, пане, бажаєте собі? — спитала дївчина жахливо, будучи в страху перед появою когось чужого.

Але як дивне було його поведенє — не відповідаючи на питанє, він мовчки приступив до Еви.

Молода дївчина ухилилась зі страху.

— Можеб ви, мамо, засвітили лямпу! — шепнула. — Треба побачити, хто се такий!

— Чи ти ще не знаєш, хто я, Ево? — озвав ся новопри бувший поважно. — Чи ще й тепер не знаєш, хто говорить до тебе? Чи не пізнаєш мене по голосї?

— Ерик! — крикнула Ева зворушена й здивована заразом і близька обезтямленя впала в обнятя свойого довго ожиданого та гірко оплакуваного любка.

РОЗДІЛ XCII.

В МОНАСТИРІ.

Підчас, коли Блюм лежав на чатах, підглядаючи чи дійсно рабівники пірвали молоду Американку, Гартман поспішив на поміч її батькови.

Він все плакав за своєю дочкою й треба було дійсно не малих зусиль, щоб в нього вмовити, що не сталось їй нїщо злого.

Слуга Американця скоро отямив ся, й сейчас пустив ся йти в лїс, щоб шукати за паннами, коли се знагла понїс ся гук вистрілу.

Гартман підняв голову й став уважно наслухувати. Вистріл сей впав десь недалеко й або самий Блюм випалив, або хтось стрілив до нього.

— Остань тут, коло свойого пана, доки я не верну! — кликнув до послугача. — Вважай на кождий шелест й держи револьвер готовий до вистрілу! Він може тобі знадобити ся!

Се сказавши, скочив на коня й пігнав із відтам.

Незабаром виїхав на рівнину і в'округ глянув бистрим оком — але нї Блюма, нї кого другого тут не було.

Знова також не міг думати, що Блюм пігнав за рабівниками, бо така виправа була непевною й дуже небезпечною.

Нараз почув немов іржанє коня. Завернув свойого коня й пігнав в напрямі звідки доносилось іржанє.

І дійсно побачив на землї щось темного а побіч того жалїсно іржучого коня.

Скочивши на землю, Гартман підійшов до того темного предмету на землї й похилив ся над ним.

В калюжі крови лежав Блюм.

Лежав без тямки, але се не могло бути в наслїдок рани. Стратив память певно тодї, коли впав із коня.

Гартман оглянув Блюма, але крім одної не добачив нїякої другої рани.

Старав ся всїма силами його очутити, але все надармо. Побачивши, що самий не дасть собі раду, затягнув його дальше в лїс, привязав до пня дерева й рішив ся вернути до того Американця, а тодї, разом забравши і Блюма, вернути до обозу.

Коли-ж вернув на місце, де оставив старого джентльмена, застав при ньому, крім послугача, також ту молоду Анґлїчанку, що товаришила його дочцї.

Розповіла, що заблудивши в лїсї і будучи дуже змученою, думала положити ся під деревом й там до ранку перечекати — коли се нараз почула вистріл.

Догадалась, що знаходить ся недалеко місця, де велась боротьба (а її прочувала), тому зібрала останки сил й пішла в напрямі, звідки її дійшов відгомін вистрілу.

Після якогось часу почула журчанє потічка й так вернула на місце відпочинку старого добродїя.

Коли же почула, що зайшло, й побачила, що дочки Американця ще й тепер не було з поворотом, дуже тим зажурила ся й прямо не давала собі вговорити, щоб се рабівники вхопили Меґі Гортон, та що можуть ще за ньою сюди прийти!

Благала старенького, щоб з ньою вернув до обозу паломників, але він, також помимо Гартманових старань, не давав ся намовити до того, заявляючи, що без своєї дитини сього місця не оставить.

Доперва коли Гартман йому пояснив, що тут самий нїщо не вдїє, а в обозї паломників, без сумнїву, знайде поміч, зломаний старець дав ся намовити до повороту.

Незабаром всї вибрали ся в дорогу. Старий Американець, спустивши голову, їхав побіч свойого слуги а виглядав вельми струдженим та зломаним.

Гартман гнав вперед, а коли в'їхали на рівнину, при-

казав всім спинити ся а тоді, кивнувши на слугу, вернув на місце, де оставив Блюма.

Але тільки наближив ся до раненого ,скричав із радости, бо побачив його, що сидів опершись плечима об пень дерева. Очутив ся, а побачивши із далеку свойого приятеля всміхнув ся із вдоволеня й сказав слабим голосом:

— А я так і думав, що се ти мене знайшов й сюди заніс! Але скажи мені, що се було та як склало ся?

Гартман розповів йому, що лиш сама Анґлічанка вернула та що Американець в розпуці за дочкою.

— Сейчас вертаємо в обоз! — добавив. — Тепер одна ково в темноті не можемо шукати за дівчиною, а завтра . . .

— І завтра її не знайдемо — перебив йому Блюм — бо зовсім її нема тут в лісі!

Гартман здивований видивив ся на нього.

— Нема її в лісі? Звідки про се знаєш? Де-ж вона може бути?

Замісць відповіди, Блюм знова спитав:

— Де Американець?

— Недалеко із відси! — відповів Гартман. — Враз із Анґлічанкою вижидає нас на рівнині!

— Болюча новина жде його! Дівчину вкрали Бедуїни! — сказав Блюм і розповів Гартманови як ще, поки його поцілила куля, бачив втікаючих по рівнині рабівників і як один із них скривав під киреєю, правдоподібно, Американку.

Гартман із дива не міг отямитись. Значить Блюм не помиляв ся, Бедуїни свойого діпняли! . . .

— А тепер рушаймо в дорогу! — сказав Блюм. — Жаль мені того старця! Хто знає, чи він ще коли своє дитя побачить та чи се нещастє зможе пережити! Але тяжко перед ним се затаїти — треба все розповісти!

А коли хотів підняти ся із землї, зойкнув з болю й знова впав на своє місце. Почув прошиваючий біль в плечах.

Гартман прикликав слугу, щоб допоміг йому занести цигана на рівнину й коні туди вивести.

Ліве рамя повисло безсильно й кожде порушенє його незмірно боліло.

Американець так був змучений, що навіть не спостеріг, коли Гартман та Блюм наближили ся до нього.

Обавляючись злих наслідків, циган рішив ся сповістити його про пірване дочки доперва в обозї.

Вертаючи стрічали все Анґлїйців, що зажурившись їх неприсутністю, вийшли напроти них.

Коли почули про нещасливу пригоду панни Гортон, зараз хотїли бігти у ліс й там її шукати.

Тепер побачив циган, що годї вже дальше таїти, а треба всю правду сказати.

Бідний батько без тямки повалив ся в обнятя свойого слуги, коли почув, що стало ся із його дочкою.

Досить довго се трівало, поки знова очутили старого Американця так, що він бодай міг підняти ся із свойого місця.

Не було що навіть думати про се, щоб міг дальше йти з паломниками. Його здоровлє так погіршило ся, що прямо обавляли ся о його житє.

Дорога до Єрихону була йому за далекою, отже треба було знайти яке близше місце, деб можна хорого примістити.

Гартман, що знав добре околицю, подав добру раду.

Він піддав думку, щоб хорого старця перевезти у монастир Мар-Саба, де напевно його приймуть та будуть доглядати.

Зараз знайшло ся кількох Бедуїнів, що були готові перенести хорого до монастиря, й другої днини після того, враз із Гартманом, пустили ся в дорогу.

О се старий Американець дуже просив і оба приятелї вволили його проханям.

Після трох годин подорожі прибули над Мертве море, окружене скалистими взгірями.

Навіть прозорі води моря не були всилї злагіднити пригноблюючого вражіня, яке викликувала пануюча тишина.

Нї чоловіка тут, нї звіряти!... Ніяка пташина, нї комаха сюди не заблудить!... Скрізь пусто та сумно!...

Зсїли з коний — треба було звірята погодувати.

За порадою Гартмана, Блюм вмочив палець у воду й приложив до язика, але скоро вихопив, бо кілька краплин, що дістались на язик, були так солоні та їдкі, що

мало скіра не злізла з язика. Через кілька годин опісля ще не міг позбути ся відражаючого смаку в устах.

Гартман скупав ся в морю, а коли виліз на беріг, на його тілї остала немов шкаралупа із соли.

Розказував також, що в тім морю неможливо втопитись, нї навіть хочби троха пірнути в воду.

Незабаром знова пустились в дорогу. Спека була прямо невиносима — бо рівнина Єрихону та долина ріки Йордан є найгорячійшими місцями в Сирії.

Поволи їхали горбковатою околицею до монастиря Мар-Саба, а се було особливо тяжко Бедуїнам, що несли Американця.

Майже вісім годин їхали, поки спинили ся перед входом до провалу, в якому був побудований монастир.

Дорога до монастиря була досить добре утримана.

Між скалами було много печер, в яких мешкали черцї. До сих печер можна було тільки по шнурах спускати ся у низ і в сей спосіб також доставляти їм поживу.

Зірванє такого шнура загрожувало неминучою смертю, бо на днї провалу було камінисте корито річки Кедрон.

Черцї дуже радо приняли подорожних, а коли дізнали ся, що Американець хоче платити за приміщене, дали йому одну із найбільших келїй.

В ночі захорів Блюм. Рана на плечах почала йому діймаючо докучати й хорий почав горячкувати.

Один із черців оглянув рану, але не міг в нїй знайти кулї, що після його здогаду, там мусїла остати.

Блюм стратив память й так кидав ся, що чернець не міг собі дати ради із ним.

Доперва другої днини вдало ся витягнути кулю, але хорий так був обезсилений, що треба було дуже осторожно із ним поводитись.

Американцем також дуже піклувались. Хоч його житю не грозила нїяка небезпека, то він так був рівнодушним до всього, що тяжко було його отямити.

Лиш одно могло його вирвати із тої задуми, а се — поворот дочки

А він не мав найменшої надії на поворот дочки! Був переконаний, що її убито, а житє без дитини не мало для нього нїякої вартости.

Гартман все потішав його надією, що дочка ще жиє. Впевняв, що Блюм міг помиляти ся та що се певно кого иншого вхопили Бедуїни, а не мис Меґі — але старий Американець сумно заперечував головою.

— Ні, я певний, що нема найменшої надії! — казав. — Колиб її Бедуїни зразу не пізнали, то дотепер напевно вже-б могли її де знайти, бож я велику нагороду обіцяв за се. Я певний, що вони дотепер вже цілий ліс за ньою перешукали! Коли-б її знайшли, то певно були-б привезли живу — а ні то бодай її тіло!

Ніякі переконування не помагали, старий вірив що дочку вже стратив.

Чотири дні перебули вже в монастирі, а про дальшу подорож не було мови.

Старий Американець не думав вже дальше йти на прощу, а хотів вертати до вітчини, коли тільки йому лекше стане.

Блюм же все лежав ще без тямки.

Саме тепер Гартман вернув від нього й розповідав Американцеви як його застав, коли се втворили ся двері й до середини увійшов один із черців.

— Мистер Гортон! — промовив він в анґлійській мові. — Якраз прийшов якийсь чужий чоловік, та хоче із вами бачитись!

Старець здивовано видивив ся на нього.

— Се певно якась помилка, всечесний отче! Я тут зовсім чужий й ніхто мене тут не мігби знати!

— Але-ж так, пане Гортон! — впевнював чернець. — Він сказав ваше назвиско, й виразно заявив, що ходить йому о того чоловіка, що його перед чотирма днями сюди принято!

— А чи сказав вам яке його імя та чого хоче від мене? — спитав Американець здивовано.

— Ні, пане! Ні одно, ні друге!

— Прошу впустіть його! — була відповідь старого, після хвилї надуми.

Гартман хотів злегка відсунути ся, але Американець просив, щоб він остав при ньому.

— Може мені в чому допоможете, дорогий приятелю! — сказав. — Остаточно сей чоловік не може мати ніяких тайн зі мною!

В хвилю пізнійше втворили ся двері й чернець впровадив до середини якогось високого мущину в темній киреї. Окрите голови зраджувало туземця.

Він через хвилю спинив ся на порозї й бистро розглянув ся кругом. Глянув також на Гартмана, після чого звернув ся до старого Американця.

При слабому освітленю в кімнатї тяжко було розпізнати черти лиця новоприбувшого.

Та він приступив до Гортона.

— Мир з вами! — сказав звучним низьким голосом.

Американець відповів на поздоровлене, а відтак попросив Гартмана, щоб із ним розмовив ся, бо краєвої мови не розумів.

Гартман приступив до нього і спитав:

— Чого бажаєте, добродію? Що маєте сказати панови Гортонови?

Незнакомий змірив питаючого оком й відповів:

— Знаю, що серце того старця зранене, та що він жалїє по страті, яку потерпів! Я прийшов, щоб влегчити його біль та допомогти йому прийти до здоровля. Розкажи се тому сивоглавому старцеви!

Гартман вельми здивував ся. Щоб мало се означати?

Щоб не викликати у незнакомого недовіря до себе, Гартман звернув ся до Американця. Не повторив однак дослівно, що дізнав ся від незнакомого, не хотївши зворушувати в ньому непевної надії.

— Мр. Гортон дякує тобі за добру охоту! — звернув ся знова до незнакомого, — але для нього нема вже більше нї помочі нї потїхи!

— Чи ти певний того? — відповів незнакомий. — А я тобі кажу, що знаю причину його журби та маю средство, щоб розвеселити його око! Може я знаю де його дочка перебуває?

Гартман скоро наближив ся до Бедуїна, що тим часом відкинув киреєю та станув перед ним в повному узброїню.

Та Гартмана се не відстрашило.

Божа сила незмірима! Але скажи менї чи ти говориш правду? — кликнув зворушений. — Чи Меґі Гортон жиє ще?

Бедуїн похмуро глянув на нього.

— Ти тут чужий, то не знаєш Абдуля-ель-Відри! Коли-б так, ти-б знав, що його язик скорше всохнув би, як мав би хоч одно слово збрехати!

Та тут старий Американець зойкнув. Із цілої розмови зрозумів лиш назвиско своєї дочки і в жаху великому схопив ся на ліжку.

— Гартман! — кликнув хрипливим голосом. — Ради Бога, скажи, що стало ся, що ви згадували імя моєї дочки?!

Але Гартман мов не чув того. Вхопив Бедуїна за руку й живо спитав:

— Скажи мені Абдуль-ель-Відро, чи дочка того чоловіка жиє ще?

— Жиє! — була поважна відповідь тамтого.

Мр. Гортон скричав, бо з мови Гартмана пізнав о що ходить.

— Вона жиє! Моя Меґі жиє! — кликнув щасливий батько і знесилений впав на ліжко.

РОЗДІЛ XCIII.

БЕЗ ПОМОЧІ.

Єлена задумана стояла при вікні й гляділа в ясне, всміхнене сонце.

В послідньому часі зайшла в тій честилюбивій дівчині велика зміна й колиб її тепер хто побачив, пізнавби, що се вже не є та сама, дика та зіпсована поводженем Єлена.

І тепер грудь її піднимали глубокі зітхненя, а на личку осів ся сум. Уста стискала ціпко, немов у внутрі скривала якийсь біль великий.

Вдивила ся у даль. Думала про сестру.

Де-ж могла бути тепер Ільона? Чи жила ще?

Стрепенулась на думку, що колись ще несподівано з'явить ся тут Ільона.

Флірт

або

ТИХА РОЗМОВА ЗАЛЮБЛЕНИХ

600 ПИТАНЬ ТА ВІДПОВІДИЙ

НОВЕ СПРАВЛЕНЕ ВИДАНЕ

Ціна 50 цт.

ЗАМОВЛЕНЯ ШЛІТЬ ДО:

UKRAINSKA KNYHARNIA
"ACCORD"
216 Dufferin Ave. — Winnipeg, Man.

„ВЕЛИКА БІБЛЇЯ"

740 сторін друку великого формату, з многими образками та підписом митрополита Шептицького. Старокраєве видане. -- Брошурована $5.50; -- В оправі $6.50

48 -ий СШИТОК СЬОЇ ВЕЛИКОЇ ПОВІСТИ ВИЙДЕ З ДРУКУ ДНЯ 9-го ПАДОЛИСТА 1923 р.